

ČASOPIS ZA KULTURU HRVATSKOGA KNJIŽEVNOG JEZIKA
IZDAJE HRVATSKO FILOLOŠKO DRUŠTVO
GOD. 48., BR. 2, 41 – 80, ZAGREB, TRAVANJ 2001.

U OVOME BROJU

I bez posebnoga uvoda svima će već na prvi pogled biti jasno da je ovaj broj posvećen pravopisnoj problematici. O njoj ne bi trebalo govoriti kad bi u nas bila razvijenija kultura odnosa prema pravopisu i kad bi se čitatelji mogli potaknuti na sustavnije proučavanje i usvajanje pravopisnih načela i pravila. To je najbolji put ne samo da se stekne temeljna pismenost, nego i izgradi odnos prema ukupnome pisanome nasljeđu. Danas kad su temelji pismenosti dovedeni u pitanje, kad imamo dva različita pravopisa i kad se treba odlučiti za jedan, potrebno je učiniti i nešto više: valja naučiti ne samo kako treba pisati nego i zašto treba tako pisati. Nije dovoljan odabir nego treba znati zašto treba napraviti takav odabir, a ne drugačiji. I još nešto. Treba biti svjestan da u današnjim prilikama kad su hrvatski književni jezik i pravopis na velikoj kušnji, valja odabrati one likove i oblike koji su svojstveni hrvatskomu jeziku, koji su zabilježeni u hrvatskoj pisanoj baštini, a koje nismo imali prilike pravo ni naučiti, jer su nas sto godina učili drugima, usmjerujući naš jezik rješenjima koja su težila stvaranju umjetnoga srpskohrvatskoga jezika. Taj se proces može pratiti od Boranićeva pravopisa iz 1921., kao i Pravopisnoga uputstva iz 1929. Bože Ž. Maksimovića, ministra prosvjete u Beogradu, nametnutoga silom srpske vlasti, pa do Novosadskoga dogovora i zajedničkoga srpskohrvatskoga

pravopisa iz 1960., koji je nastao kao rezultat političkoga pritiska, a na koji je hrvatska strana odgovorila 1967. objavom Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika. Sve to treba znati da bi nam izbor bio svjesniji, a onda i lakši.

Povod za ovaj broj svima je jasan. U posljednjih godinu dana, a posebno nakon izlaska petoga izdanja *Hrvatskoga pravopisa*, spustila se tolika pravopisna magla da se u njoj teško snaći i obrazovanijemu hrvatskomu dobronamjerniku. Potrebno je bilo posvetiti pozornost tim zamagljivanjima kako se ne bi izgubile osnovne niti već dosegnutih jezičnih i pravopisnih norma. Značajno je da su se u ovom poslu na djelu našli i mlađi i da to jamči dobru budućnost.

Na okupu je takav sastav jezikoslovaca koji jamči da zastupa najbolji osnovni smjer jezične politike, ali time ne želimo reći da u svakoj pojedinosti imaju pravo ili da se u svakoj pojedinosti morate složiti s njima, ali želimo da nas upozorite na ono što mislite da nije dobro ili na ono s čime se ne slažete, a mi ćemo nastojati da se prijeporna gledišta obrazlože.

Zato je ovaj broj potrebno ne samo pročitati, nego se i ozbiljno zamisliti nad onim što u njem piše te na nj upozoriti i prijatelje da iz ove magle izađemo jači u spoznaji kakav nam hrvatski pravopis treba biti i zašto.

Uredništvo

HRVATSKI JEZIK I NJEGOV PRAVOPIS

Nataša Bašić

Zagrebu je 27. ožujka 2001. u predvorju Hrvatskoga narodnoga kazališta predstavljen *Pravopis hrvatskoga jezika* sveučilišnih profesora Vladimira Anića¹ i Josipa Silića. Izdavači su Novi Liber i Školska knjiga, koja je izdavač i petoga izdanja *Hrvatskoga pravopisa* trojice uglednih akademika Stjepana Babića, Božidara Finke i Milana Moguša, predstavljenoga prije mjesec i pol dana, točnije 6. veljače, u samome susjedstvu HNK, u dvorani Školske knjige u Masarykovoju ulici. Tako je hrvatska javnost dobila dva pravopisna priručnika i rijetku mogućnost: pravo izbora između jednoga od dvaju ponuđenih pravopisa. Miješanja i kompromisi, prema stajalištu profesora Silića, nisu poželjna.² Na sreću, škola je zasad pošteđena takve demokracije:

1 Profesor Anić nije dočekaio izlazak pravopisa na kojem je radio gotovo do posljednjega dana (preminuo je 30. XI. 2000). Njemu je Novi Liber i posvetio izdanje.

2 *Novi list*, 18. 3. 2001., str. 3.